

RUGSĖJIS

Rugsėjo mėnesio tema – „RUDENS DIRBTUVĖJE“.

Rugsėjo mėnesio veiklos:

- Vandens poveikis kankorėžiams.
- Klevo vaisiaus skrydis. Lenktynės. Kas greičiau pasieks žemę?
- Basų pėdų takas.
- Saulės atokaitoje. Matuoju šešėlius.

„VANDENS POVEIKIS KANKORĖŽIAMS“

Rugsėjo 2 dieną „Skrzdėliukų“ grupės vaikai (2-3 metai) atliko pirmąjį savo eksperimentą.

Darželio kieme prisirinkome kankorėžių, taip pat jų turėjome ir grupėje. Aptarėme kuo jie panašūs ir kuo skiriasi (eglės ir pušies kankorėžiai). Lyginome kiek turėjome grupėje ir kiek radome lauke, sąvokos MAŽAI-DAUG. Apžiūrėjome kankorėžius, juos lietėme ir Gustė pasakė, kad jie panašūs į ežiukus, nes yra spygliuoti. Koks vandens poveikis kankorėžiams?

Paėmėme 3 plastikinius kibirėlius ir į juos įdėjome 3 pušies kankorėžius (mokėmės skaičiuoti iki trijų, išarti žodžius eksperimentas ir kankorėžis). Įpylėme vandens, pastatėme matomoje vietoje ir stebėjome, kas įvyks po tam tikro laiko. Vaikai spėjo, kad kankorėžiai tiesiog plaukios ir nieko jiems nenuitiks.

Po pietų miego ėjome pažiūrėti kas nutiko kankorėžiams. Šalia kibirėlių padėjome lygiai tokius pat pušies kankorėžius ir vaikai pastebėjo, kad kibirėlyje jie kitokie – tvirtai susiskleidę. Vėliau išėmėme kankorėžius iš vandens ir palikome džiūti.

Sekančią dieną tęsėme eksperimentą. Ikimokyklinukai žiūrėjo kas gi nutiko kankorėžiams juos išėmus iš vandens (palyginimui vieną buvome palikę vandenyje).

Vaikai pamatė, kad kankorėžiai išdžiūvo ir vėl išsiskleidė. Lietėm kankorėžius rankytėmis, o delniukais vaizdavome išsiskleidusius ir susiskleidusius kankorėžius. Vėliau darėme kankorėžių atspaudus smėlyje ir skaičiavome kiek atspaudų turime.

Vaikams paaiškinau, kad kankorėžiai vandenyje susiskleidžia, taip apsaugodami savo sėklas, kad šios neišbyrėtų, o kai yra sausa, jie išsiskleidžia leisdami vėjui išnešioti jų sėklas.

„Skrzdėliukų“ spėjimas, kad kankorėžiams vandenyje nieko nenuitiks, nepasitvirtino.

„KLEVO VAISIAUS SKRYDIS. LENKTYNĖS. KAS GREIČIAU PASIEKS ŽEMĘ?“

Su vaikais prisiminėme kur auga kankorėžiai, apžiūrėjome eglės ir pušies šakeles. Taip pat vaikai susipažino su ąžuolo, kaštono, liepos ir klevo medžių lapais ir jų vaisiais. Tai giliukas, kaštonas, smulkūs riešutėliai ir sparnavaisiai.

Paklausiau vaikų kur galima rasti lapų. Dauguma sakė, kad lauke. Pokalbis tęsėsi ir paaiškėjo, kad lapai ir jų vaisiai auga ant medžių.

„Skrzdėliukai“ sužinojo, kad visų medžių sėklas išnešioja vėjas, taip pat labai sveika gerti liepžiedžių arbatą. Paklausiau vaikų kas nutinka medžių lapams rudenį kai pučia vėjas. Išsiaiškinome, kad nukrenta ant žemės, tuomet juos galima rinkti ir su jais žaisti... Apžiūrindami medžių lapus pastebėjome, kad rudenį jie nusidažo įvairiomis spalvomis. Lauke radome klevo lapų, kurie buvo išmarginti Lietuvos vėliavos spalvomis (geltona, žalia, raudona).

Vėliau klevo lapus vaikai tepė guašu įvairiausiomis spalvomis, dėjo juos ant balto popieriaus lapo ir spaudė atspaudus. Labai smagu buvo nuimti klevo lapą nuo popieriaus ir pažiūrėti kas gavosi.

Svarstėme kas greičiau pasieks žemę, klevo lapas ar klevo vaisius?

„Skrzdėliukai“ (2-3 metai) spėjo, kad sparnavaisiai žemę pasieks greičiau nei klevo lapai. Virš galvyčių iškėlė juos į viršų ir paleido. Sparnavaisiai taip greitai nukrito ant žemės, kad vaikai spėjo suskaičiuoti tik iki dviejų. O kai paleido klevo lapus, suskaičiavo iki trijų. Vadinas greičiau ant žemės nukrenta sparnavaisiai. Vaikų spėjimas pasitvirtino. Aptarėme kodėl lapas krenta lėčiau.

BASŲ PĖDŲ TAKAS

Kur yra žmogaus pėdutės? Kiek žmogus jų turi? Kam žmogui reikalingos pėdutės?..

„Skrzdėliukų“ grupės vaikučiai žino kur yra žmogaus pėdutės, kiek jų yra. Nusprendėme pėdutes apsivedžioti ant popieriaus lapo. Buvo labai smagu pamatyti savo pėdutę ir įdomu ją palyginti su draugų pėdutėmis.

Tuomet vaikų paklausiau ar prisimena kada paskutinį kartą vaikščiojo basomis, ar jiems tai patinka, ar grupėje galima vaikščioti basomis... Vaikai sakė, kad jiems labai patinka vaikščioti basomis ir su malonumu tai darytų grupėje.

Tad kitą dieną paruošiau jauniems smalsuoliams basų pėdų taką grupėje. Kiek daug klausimų sulaukiau: „Ką čia darai?“, „Kam tos dėžutės“, „Kodėl pili smėlį“, „Kas čia?“, „Kas čia parašyta?“, „Kur gavai kamštelius, akmenukus...? ir kt.

Pirma vaikai žiūrėjo pristatymą bei susipažino su basakojų takui skirtomis medžiagomis (mokėsi skaičiuoti). Paklausiau vaikų kas nutiks jei šiuo takeliu eitume basomis.

„Skruzdėliukų“ grupės vaikai spėjo kas nutiks, jeigu eis basomis pėdutėmis per pieštukų drožles, medžio lapus, akmenukus, kamštelius, kamšalą (PES pluošto kamuoliukai/poliesterio užpildas), kankorėžius ar smėlį. Svarstė ar tai būtų puikus masažas kojytėms? Spėjo kas gi durs pėdutėmis, o kas ne.

Ikimokyklinukų spėjimas. Pėdutėmis nedurs: pieštukų drožlės, medžių lapai, akmenukai, kamšalas ir smėlis. Pėdutėms durs: kamšteliai ir kankorėžiai. Buvo keletas drašulių, kurie spėjo, jog pėdutėms niekas nedurs.

Taigi vaikučių laukė rimtas iššūkis. Vos keliolikos minučių pasivaikščiojimas padėjo pajusti teigiamų emocijų ir energijos antplūdį. Pasivaikščioti basomis skirtingais paviršiais vaikams labai patiko.

Mūsų BASŲ PĖDŲ TAKĄ sudarė 7 skirtingos dangos. Tai leido vaikams patirti visą netikėtų pojūčių gamą. Šis potyris privertė nusišypsoti ar sustingti iš netikėtumo.

Džiugu, kad vaikučių spėjimas pasitvirtino (vaikai, kurie teigė, jog jų kojytėms niekas nedurs, po pasivaikščiojimo sakė, kad jiems niekas nedūrė. Bet ar tai tiesa?).

Paklausiau ikimokyklinukų kas jiems patiko labiausiai? Balsai pasiskirstė taip: kamšalas – 8 balsai, smėlis – 5 balsai, kankorėžiai – 2 balsai, medžių lapai, akmenukai ir kamšteliai – po 1 balsą.

Džiaugiuosi mažaisiais tyrinėtojais! Šaunuoliai!!!

Vaikščiokim dažniau basomis, nes pėdose gausu nervų ląstelių susijusių su visais organais, todėl pėdų masažas stiprina ir atstato jų veiklą. Jis padeda sustiprinti kūno gyvybinį tonusą, pagerinti daugumos organų veiklą.

„SAULĖS ATOKAITOJE. MATUOJU ŠEŠĖLIUS“

Kas yra šešėlis? Kaip jis susidaro? Ar galime jį matyti? Ar visi šešėliai vienodi?...

Gražią rugsėjo dieną, šviečiant saulei, išėjome į darželio kiemą ir ėmėme ieškoti šešėlių.

„Skruzdėliukai“ spėjo, kad jų ir suaugusio žmogaus šešėliai nesiskirs.

Grupės aikštelėje sustojome taip, kad saulė šviestų į nugarą. Kalbėjomės kieno šešėlis didesnis vaiko ar suaugusiojo. Ikimokyklinukai (2-3 metai) sakė, kad vaiko šešėlis yra didesnis. Kai jiems mėginau paaiškinti, kad aš gi didesnė už juos. Jie man atsakė „Ir mes jau esame dideli“.

Vaikų spėjimas, kad vaiko ir suaugusio žmogaus šešėliai nesiskirs, nepasitvirtino.

Kitą dieną grupėje ir lauke ieškojome klevo ir kaštonų lapų šešėlių. Skaičiavome kiek jų matome. Pastebėjome ne tik lapų šešėlius, bet ir savo. Protarpiais saulė pasislėpdavo ir šešėlių nesimatydavo (žaidėme slėpynių).

Aiškinau vaikams, kad šešėlis, tai neryškus vaizdas, kai saulė šviečia į nugarą. Šešėliai atsiranda ir kambaryje, uždegus elektros lemputę. Taigi kur yra šviesa, ten susidaro ir šešėliai. Vaiko, suaugusio žmogaus ar medžio bei krūmo šešėliai skiriasi. Kuo didesnis žmogus ar aukštesnis medis, tuo šešėlis didesnis.

Ikimokyklinio ugdymo mokytoja Rasa Juknevičienė.